

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE
INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN LOCHEM

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen milieu-effectrapport Golfbaan
Lochem / Commissie voor de Milieu-effectrapportage. -
Utrecht : Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-71887-64-2
SISO 614.62 UDC 504.064.2:[725.826:796.352](492*7240)
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Lochem /golfbanen ;
Lochem.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Lochem
Postbus 17
7240 AA LOCHEM

uw kenmerk

7891

onderwerp

Advies voor richtlijnen
MER Golfbaan Lochem

uw brief

24 december 1987

ons kenmerk

U174-88/Bu/mh/168-38

utrecht,

26 februari 1988

Met bovengenoemde brief verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER) inzake de voorgenomen aanleg van een golfbaan op de Landgoederen "Hameland", "het Rad" en enkele aangrenzende cultuurgronden in Uw gemeente.

Overeenkomstig artikel 41 n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne bied ik U hierbij het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan. Voor de inhoud van het advies verwijs ik korthedshalve naar de samenvatting, waarin in overeenstemming met de onderwerpen die volgens de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne tenminste in een MER zullen moeten worden behandeld, de belangrijkste punten uit het advies bijeen zijn gebracht. Daarnaast vraag ik Uw bijzondere aandacht voor het volgende:

1. Gelet op het Besluit Startnotitie milieu-effectrapportage (m.e.r.) (Staatscourant 154, 13 augustus 1987) bevat de als startnotitie te beschouwen bijlage bij Uw brief van 24 december 1987 op een aantal punten onvoldoende informatie. Dit betreft met name de concrete aanduiding van de plaats van de voorgenomen activiteit en een overzicht van eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op het besluit of daarop van invloed zijn. Gezien deze betrekkelijk geringe hoeveelheid informatie en het belang van voldoende informatie voor een zorgvuldige besluitvorming is dit advies voor richtlijnen vrij gedetailleerd. Het is echter geenszins de bedoeling van de Commissie naar details te vragen, die voor de besluitvorming niet relevant zijn.
2. Als locatie voor de golfbaan Lochem wordt gedacht aan het gebied "Grote Veld", waarvan een gedeelte in het Structuurschema Militaire Terreinen (deel d) is aangewezen als Eenheidsoefenterrein. De keuze voor de begrenzing van dit EOT zal mede op basis van een nog op te stellen m.e.r. tot stand gaan komen. Eén van de reeds in studie zijnde locatie-alternatieven voor het Eenheidsoefenterrein beslaat het terrein waar de golfbaan is voorzien.

Hoewel van de initiatiefnemer niet kan worden verwacht om, vanwege het mogelijk gebruik van een deel van het gebied voor een EOT, naar andere locaties te zoeken, zal in het belang van het milieu in het betrokken gebied in dit MER uitdrukkelijk aandacht moeten worden besteed aan mogelijke locatiealternatieven voor de golfbaan.

3. In het streekplan Oost-Gelderland (1987) wordt tot 1990 ruimte geboden voor 1,5 18-holes golfbaan, waarvan inmiddels 0,5 bij Winterswijk gerealiseerd is. Met de aanleg van een golfbaan in de gemeente Lochem zou de ruimte voor één 18-holes golfbaan geheel worden opgevuld. Er bestaan echter in enkele andere gemeenten in Oost-Gelderland eveneens initiatieven tot de aanleg van een golfbaan. Voor geen van deze initiatieven is tot op heden een m.e.r.-procedure gestart.

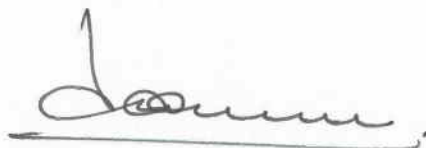
De in het streekplan Oost-Gelderland genoemde criteria voor de aanleg van golfterreinen geven geen uitsluitend oordeel over welke golfbaan waar zal mogen worden aangelegd. Het streekplan meldt: "De voorkeur voor een locatie gaat uit naar gebieden die aansluiten bij reeds voor stedelijke doeleinden geoccupeerde gebieden. In bosgebieden is de aanleg van golfterreinen uitgesloten, tenzij er uit oogpunt van houtteeltkundige, natuurwetenschappelijke, toeristisch/recreatieve dan wel landschappelijke kwaliteiten een tenminste gelijkwaardige situatie zal ontstaan en in de regio vervangende bebossing van eenzelfde oppervlakte is verzekerd. Realisering van golfterreinen in natuurgebieden is niet toegestaan."

Naar de mening van de Commissie zou het instrument van milieu-effectrapportage op beleidsplanniveau het kader hebben kunnen bieden, waarbinnen de afweging tussen verschillende initiatieven voor de aanleg van golfbanen in de provincie Gelderland plaats had kunnen vinden.

Nu dit ontbreekt, acht de Commissie het noodzakelijk dat het MER beschrijft hoe de golfbaan te Lochem past binnen de in het streekplan Oost-Gelderland aangeduide criteria, alsook een behoefte-raming geeft voor de golfsport in de regio.

Op deze wijze verschaft dit MER ook het provinciaal bestuur een duidelijk instrument om tot een goede beoordeling te komen van het aan dit voornemen gekoppelde bestemmingsplan.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal ook gaarne vernemen op welke wijze U gebruik zult maken van haar aanbevelingen.

Drs. H.G. Ouwerkerk,
voorzitter van de werkgroep
m.e.r golfbaan Lochem

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD VAN
HET MILIEU-EFFECTRAPPORT GOLFBAAN TE LOCHEM

Advies op grond van artikel 41 n, eerste lid van de Wet van 23 april 1986 tot uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming inzake de voorgenomen aanleg van een golfbaan te Lochem.

Uitgebracht aan burgemeester en wethouders van Lochem, door de Commissie voor de milieu-effectrapportage,

de secretaris,

de voorzitter,

van de werkgroep m.e.r. Golfbaan te Lochem,

drs. M. Buitenkamp

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 26 februari 1988

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES	2
3. PRESENTATIE VAN HET MER	5
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	6
5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	7
5.1 De voorgenomen activiteit	7
5.2 Alternatieven	9
5.2.1 Referentie	9
5.2.2 Locatie-alternatieven	9
5.2.3 Inrichtingsalternatieven	9
5.2.4 Gebruiks- en beheersalternatieven	10
5.2.5 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast	10
6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	12
7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN DAT MILIEU	13
8. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	15
8.1 Algemeen	15
8.2 Effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemopbouw	15
8.3 Effecten op de geohydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater)	16
8.4 Effecten op flora, vegetatie en fauna	16
8.5 Landschap	16
8.6 Overige effecten	16
9. VERGELIJKING VAN DE ONDER HOOFDSTUK 7 AANGEDUIDE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	18
10. OVERZICHT VAN DE LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	19
11. SAMENVATTING VAN HET MER	19

BIJLAGEN

1. Brief van de Burgemeester van Wethouders van de gemeente Lochem van 24 december 1987 met verzoek om advies (kenmerk 7891).
2. Mededeling van de Golf en Countryclub de Graafschap aan Burgemeester en Wethouders van Lochem met betrekking tot de aanleg van een golfbaan.
3. Openbare bekendmaking van de aanvraag van de m.e.r.-procedure van 30 december 1987.
4. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effect-rapportage.
5. Lijst van reacties op de startnotitie

1. INLEIDING

In de brief van 24 december 1987 (bijlage 1) heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lochem, namens de gemeenteraad (verder te noemen het bevoegd gezag), de Commissie voor de milieu-effectrapportage uitgenodigd advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het Milieu-effectrapport (MER) in verband met de voorgenomen aanleg van een 18-holes golfbaan in genoemde gemeente.

Aanleiding tot dit verzoek was de mededeling op 21 december 1987 van de Golf- en Countryclub de Graafschap, dat zij voornemens is een verzoek in te dienen tot het nemen van een besluit bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport gemaakt dient te worden (bijlage 2). Dat besluit heeft betrekking op het vaststellen van een bestemmingsplan, waardoor het mogelijk zal worden een golfbaan aan te leggen. De mededeling van de golf- en countryclub was vergezeld van een summiere beschrijving van de voorgenomen activiteit.

Het milieu-effectrapport zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming omtrent het vast te stellen bestemmingsplan. Het doel van het advies van de Commissie is de milieu-aspecten van de voorgenomen aanleg van de golfbaan af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Het advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r.. De samenstelling van deze werkgroep is weergegeven in bijlage 4. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. De Commissie vergaderde op 3 februari. Op 21 januari 1988 bracht de Commissie een werkbezoek aan het studiegebied ten einde nadere informatie te verkrijgen over de verschillende aspecten van de voorgenomen activiteit. Vertegenwoordigers van de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer wisselden op 19 februari 1988 van gedachten naar aanleiding van een concept-advies.

In de volgende hoofdstukken worden de belangrijkste vragen en aandachtspunten genoemd waarop het MER volgens de Commissie ten behoeve van de besluitvorming antwoord zal moeten geven dan wel zal moeten ingaan. Hierbij zijn de inhoudseisen voor een MER volgens artikel 41 j van de wet inzake m.e.r. gevolgd.

Bij de opstelling van het advies zijn de binnengekomen inspraakreacties (in totaal 2) mede in beschouwing genomen (zie bijlage 5).

2. SAMENVATTING VAN HET ADVIES

De Golf en Countryclub de Graafschap heeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Lochem medewerking gevraagd bij de aanleg van een golfbaan in Lochem. De gemeente Lochem zal hiertoe het bestemmingsplan moeten herzien.

Het milieu-effectrapport (MER) zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming omtrent het opnieuw vast te stellen bestemmingsplan.

Het doel van het onderhavige advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit en mogelijke alternatieven af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven. De belangrijkste onderdelen van dit advies zijn hierna samengevat in de vorm van een aantal punten waaraan het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming aandacht zal moeten geven.

Presentatie van het MER (hoofdstuk 3)

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk gepresenteerd moeten worden. Achtergrondgegevens kunnen in bijlagen opgenomen worden.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 4)

- Aangegeven moet worden welke ontwikkelingen de initiatiefnemer tot de huidige plannen gebracht hebben,
- Bij de formulering van het doel van de voorgenomen activiteit moet de belangstelling voor de golfsport in de regio aan de orde komen.

De voorgenomen activiteit en de alternatieven (hoofdstuk 5)

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven moet aandacht besteed worden aan:

- De beoogde locatie, de voorgenomen inrichting; de werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase alsook de fasering van die werken, de bijstellingsmogelijkheden die open worden gehouden, het gebruik en beheer in de exploitatiefase, de mogelijkheden voor recreatief medegebruik, de doorlopende waarneming van het milieu en de wijze van behandeling van onvoorziene milieu-effecten (paragraaf 5.1).
- De motivatie van de keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven (paragraaf 5.2).
- De beschrijving van de ontwikkelingen met betrekking tot inrichting, gebruik en beheer van het gebied, indien de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden: de referentie of ook wel het "nul-alternatief" (paragraaf 5.2.1).
- Beschrijving van mogelijke locatie-alternatieven, waarbij de golfbaan dichter aan zal sluiten bij de voor stedelijke doeleinden geoccupeerde gebieden of waardoor de bestaande inrichting minder hoeft te worden gewijzigd (paragraaf 5.2.2).
- Inrichtingsalternatieven met betrekking tot cultuurtechnische maatregelen, bebouwing en vormgeving, begeleidende aan te leggen groenvoorzieningen, voorzieningen ter bescherming van het milieu (paragraaf 5.2.3).

- Gebruiks- en beheersalternatieven met betrekking tot het al dan niet organiseren van grote evenementen, groenvoorzieningen, waterpartijen e.d. (paragraaf 5.2.4).
- Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast. Dit betreft een combinatie van de locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten, waarbij
 - a. bestaande waarden van natuur en landschap zo veel mogelijk worden ontzien,
 - b. bodem, oppervlaktewater en grondwater zo min mogelijk worden aangetaast,
 - c. compenserende maatregelen worden getroffen, voorzover schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is,
 - d. nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden aangegrepen (paragraaf 5.2.5).

Te nemen en eerder genomen besluiten (hoofdstuk 6)

Te nemen en eerder genomen overheidsbesluiten welke randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, moeten vermeld worden.

Het bestaande milieu (hoofdstuk 7)

De bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkelingen van dat milieu van het studiegebied moeten beschreven worden op basis van:

- a. abiotische kenmerken zoals de geohydrologische, bodemkundige en geomorfologische gesteldheid;
- b. biotische kenmerken, flora, fauna en ontwikkelingspotenties van het milieu;
- c. het landschapsbeeld, cultuurhistorische patronen en kenmerken en bodemgebruik ten behoeve van verkeer, wonen, recreatie, defensie etc.;
- d. bestaande levensgemeenschappen en ecosystemen.

Beschrijving van de gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 8)

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zijn van belang:

- effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemopbouw (paragraaf 8.2);
- effecten op de geohydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater (paragraaf 8.3);
- effecten op de flora, vegetatie en fauna (paragraaf 8.4);
- effecten op het landschap (paragraaf 8.5).

Ook effecten van volgactieveiten en veranderingen in recreatieve druk behoren bij de effectbeschrijving te worden betrokken (paragraaf 8.6).

Vergelijking van de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de in beschouwing genomen alternatieven (hoofdstuk 9)

De gevolgen voor het milieu van de verschillende alternatieven en de voorgenomen activiteit moeten met elkaar en met de autonome ontwikkeling van het milieu vergeleken worden. De normen en streefwaarden van het milieubeleid alsook de kaders van de ruimtelijke ordening moeten bij deze vergelijking betrokken worden.

Een overzicht van leemten in kennis en informatie (hoofdstuk 10)

In hoeverre onzekerheden en onnauwkeurigheden in voorspellingsmethoden, gebruikte gegevens en te verwachten milieu-gevolgen zijn blijven bestaan moet aangegeven worden.

De betekenis van de leemten in kennis en informatie voor de besluitvorming dient eveneens te worden vermeld.

Een samenvatting van het MER (hoofdstuk 11)

De hoofdpunten uit het MER zullen voor algemeen publiek inzichtelijk moeten worden gepresenteerd.

3. PRESENTATIE VAN HET MER

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven zullen overzichtelijk gepresenteerd en voor alle betrokken partijen toegankelijk moeten zijn. In het MER dient te worden ingegaan op de bij derden levende vragen omtrent het project, zoals die in het kader van de inspraak naar aanleiding van de Startnotitie naar voren zijn gekomen. Belangrijke keuzen, gemaakt tijdens de opstelling van het MER, dienen duidelijk naar voren te komen.

Het verdient aanbeveling om de achtergrondgegevens die de conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen niet in het MER zelf te vermelden, maar zulke informatie in bijlagen op te nemen.

Achtergrondgegevens die noch in het MER zelf, noch in bijlagen worden opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden. In het MER en in eventuele bijlagen dient ernaar te worden verwezen.

Een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn in verband met de leesbaarheid van belang.

4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Een MER bevat tenminste: een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd (art 41 j, lid 1, sub a van de Wabm).

Het MER dient een overzicht te bevatten van de ontwikkelingen die de initiatiefnemer tot de huidige plannen hebben gebracht.

Hierbij ware aandacht te besteden aan onderwerpen als de voorgeschiedenis en de ontwikkelingen op de markt, waarop de initiatiefnemer wil gaan opereren.

De formulering van het doel van het project is bepalend voor het kader waarbinnen alternatieven (redelijkerwijs in beschouwing te nemen middelen om het doel te bereiken) dienen te worden beschreven. Een duidelijke en operationele omschrijving van het doel is dan ook noodzakelijk. De Commissie beveelt aan bij de formulering van het doel in ieder geval aandacht te besteden aan de omvang van de belangstelling voor het golfen in de regio.

5. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Het MER bevat tenminste: een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen (art. 41 j, lid 1, sub b van de Wabm).

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt, voorzover deze relevant zijn voor de besluitvorming. De voorgenomen activiteit is de keuze van de initiatiefnemer uit (elementen van) de verschillende alternatieven. Plannen waarbij het doel dat met de voorgenomen activiteit wordt nagestreefd onvoldoende kan worden bereikt worden niet als in beschouwing te nemen alternatieven beschouwd.

Het landgoederengebied de Graafschap is aangemerkt als Grote Landschaps-eenheid (GLE) (Zie ondermeer Structuurschema Natuur- en landschapsbehoud, Tweede Kamer, zitting 1980-1981, 16820, nrs 1-2, blz. 165). Daarvoor geldt: "Ruimtelijke ingrepen waarvoor het Rijk (mede)verantwoordelijkheid draagt en die het algehele karakter en de samenhang en waarden van de grote landschapsseenheid aantasten, worden niet dan in geval van een zwaarwegend maatschappelijk belang in uitvoering genomen. De aanwezigheid van zodanige belangen zal door het Rijk via daartoe bestaande afwegingskaders en procedures worden vastgesteld. Tevens moet worden nagegaan of aan deze belangen redelijkerwijs niet òf op andere wijze òf elders kan worden tegemoetgekomen. Als op grond hiervan wordt besloten dergelijke ingrepen en activiteiten niettemin te laten plaatsvinden, zullen bij planvorming en uitvoering de kenmerken en waarden van natuur en landschap door een zorgvuldige inpassing zo goed mogelijk in acht worden genomen. Daarbij zal dan tevens aan de ontwikkeling van de kwaliteit van natuur en het herstel van het landschap grote aandacht worden geschonken."

In hoeverre sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang van het project zal door bevoegd gezag moeten worden beoordeeld. Het MER zal de informatie voor deze beoordeling moeten geven.

In hoeverre aan deze belangen "op andere wijze òf elders kan worden tegemoetgekomen", zal uit de beschrijving van de alternatieven duidelijk naar voren moeten komen. Derhalve is een zorgvuldige uitwerking van de mogelijke alternatieven van groot belang.

5.1 De voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit zal betrekking moeten hebben op:

- de beoogde locatie: de ligging ten opzichte van bossen, bewoningskernen, agrarische bedrijven, recreatiegebied en militair oefenterrein; van belang is aan te geven in hoeverre deze activiteiten van invloed kunnen zijn op de voorgenomen activiteit en omgekeerd;

- de voorgenomen inrichting: de plaats, omvang en vormgeving van de te realiseren voorzieningen; dit betreft zowel voorzieningen voor de specifieke functie van de afzonderlijke onderdelen (b.v. golfterrein, wegen, ontsluiting van het terrein) alsook geleidende, accentuerende, verfraaiende of camouflerende voorzieningen (b.v. grasvelden, groenstroken); andere inrichtingsmaatregelen, te treffen in het kader van compensatie van te verliezen natuurwaarden (bosaanleg, natuurtechnische milieubouw) en met het oog op de bescherming van het milieu; cultuurtechnische maatregelen ten behoeve van de waterhuishouding en bodem;
- de werken en werkzaamheden in de bouw- en aanlegfase en de fasering volgens welke deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd: grondverzet, ingrepen in de waterhuishouding, te gebruiken machines en installaties, bouwverkeer, duur van de werkzaamheden, volgorde;
- de bijstellingsmogelijkheden die men voor de realisering van de verschillende fasen open wil houden: de mogelijke aard en omvang daarvan alsook de procedure volgens welke tot bijstelling zal kunnen worden besloten;
- het gebruik en beheer in de exploitatiefase: gemiddelde en piek-bezoekersaantallen, bezettingsgraad, circulatiefactor, piekintensiteiten van automobielen, omvang en beheer van afvalstromen, mechanisch en chemisch beheer van voorzieningen (bemesting, beregening, gebruik bestrijdingsmiddelen);
- de mogelijkheden die overblijven voor recreatief medegebruik van het terrein door anderen dan golfliefhebbers;
- de doorlopende waarneming van het milieu: periodieke waarneming van de milieufactoren met betrekking waartoe het MER voorspellingen bevat (zie hoofdstuk 8);
- de wijze van behandeling van onvoorziene milieu-effecten en calamiteiten: de te volgen procedures en de eventueel te treffen voorzieningen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de mogelijkheid dat de milieu-effecten van het voorziene gebruik van de baan in ernstige mate nadeliger blijken te zijn dan was voorspeld. Daarnaast kunnen zich tijdens de exploitatie onvoorziene ontwikkelingen (bijvoorbeeld een veel grotere toeloop dan was verwacht) of voor het milieu relevante calamiteiten voordoen, die het milieu van het golfterrein beïnvloeden of maatregelen ter bescherming van het golfterrein nodig maken die invloed hebben op het milieu.

Dit alles voorzover het van belang kan zijn voor de beschrijving en beoordeling van de milieu-effecten in het kader van de aan de orde zijnde besluitvorming en voorzover er redelijkerwijs reeds in dit stadium van de planvorming inzicht in kan worden gegeven.

5.2. Alternatieven

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd. De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe en in welke mate het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van elk van de beschouwde alternatieven. De onder 5.1 genoemde aspecten dienen per alternatief aan de orde te komen op de daar aangegeven wijze. De Commissie beveelt aan dat de uit te werken alternatieven langs de navolgende lijnen worden omschreven:

5.2.1 Referentie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden en de huidige bestemming van de verschillende onderdelen van het gebied in wezen niet zou veranderen. Binnen dat kader beschrijft de referentie, ook wel aangeduid als "nulalternatief", de te verwachten ontwikkelingen m.b.t. inrichting, gebruik en beheer. Te denken valt aan ontwikkelingen op het gebied van de mestwetgeving en militair gebruik, alsook de eventuele inrichting van een EOT.

In het streekplan Oost-Gelderland (1987) wordt tot 1990 ruimte geboden voor 1,5 18-holes golfbaan, waarvan inmiddels 0,5 bij Winterswijk gerealiseerd is. De golfbaan in Lochem zou de ruimte voor één 18 holes golfbaan op kunnen vullen. Er bestaan echter ook nog andere initiatieven voor een golfbaan in het streekplangebied. Derhalve kan de referentie niet worden beschouwd als een louter hypothetisch alternatief.

De referentie is weliswaar geen alternatief in de betekenis van een effectief middel om het gestelde doel te bereiken, maar kan, mede tegen de achtergrond van hetgeen in het MER naar voren zal komen over de milieu-implicaties van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven, wel degelijk een rol spelen bij de besluitvorming.

5.2.2 Locatie-alternatieven

Locatie-alternatieven welke betrekking hebben op de ligging van de golfbaan zouden kunnen worden gezocht in gebieden die gelegen zijn in of direct aansluiten bij reeds voor stedelijke doeleinden geoccupeerde gebieden of waar de bestaande inrichting minder hoeft te worden gewijzigd ten behoeve van de aanleg van een golfbaan.

Mocht de initiatiefnemer tot de conclusie komen dat een locatie-alternatief niet als reëel kan worden gezien en derhalve verder niet in beschouwing behoeft te worden genomen (bijvoorbeeld omdat het financieel onhaalbaar is), dan moet deze conclusie worden gemotiveerd.

5.2.3 Inrichtingsalternatieven

Onderdelen van het project kunnen, ook als de locatie ervan vaststaat, op uiteenlopende manieren worden gerealiseerd. Met het oog op de besluitvorming kunnen onder meer van belang zijn:

- cultuurtechnische maatregelen ten behoeve van wegen, ontsluiting van het terrein, waterhuishouding, en golftechnische voorzieningen.
- het bebouwde en onbebouwde oppervlak binnen het complex; materiaalkeuze en vormgeving van gebouwen en bouwwerken; hoogteligging en uitvoering van het terrein; padenstelsels; parkeerfaciliteiten;
- de begeleidende groenvoorzieningen zoals: omvang, inrichting en uitvoering van bosschages, singels, waterpartijen en grasvelden (open/gesloten, geaccidenteerd/vlak, al of niet ingrijpen in bestaand reliëf, al of niet uitgaan van bestaande landschapsstructuur, accentuerend of camouflerend)
- de voorzieningen ter bescherming van het milieu, zoals inrichtingstechnische zonering in grondgebruik van: intensief recreatief (parkeeren, zone rondom clubgebouw, 1e en 10e tee, 9e en 18e green), extensief recreatief (wandelpaden, fietspaden, fairways) als buffer naar meer kwetsbare zones met hoge natuurwaarden en landschappelijk waardevolle elementen binnen het plangebied c.q. studiegebied, waar geen recreatie mogelijk is of slechts sprake kan zijn van recreatief medegebruik.

Alternatieven welke betrekking hebben op het ruimtebeslag en de begrenzing van het golfterrein als geheel, zouden tot stand kunnen komen door varianten in de inrichting van het gebied. Een zo compact mogelijke opzet met een minimum aan ruimtebeslag zou als alternatief kunnen worden opgenomen.

5.2.4 Gebruiks- en beheersalternatieven

Heeft de inrichting eenmaal plaatsgevonden, dan kan het gebruik en beheer in sommige gevallen nog op verschillende, met het oog op de besluitvorming relevante, manieren worden geregeld. Gedacht kan worden aan:

- het al dan niet organiseren van grote evenementen (open golfwedstrijden),
- gebruik en beheer van groenvoorzieningen: mechanische of chemische onkruidbestrijding, mate en wijze van bemesting, mate waarin en wijze waarop wordt gemaaid, gekapt en beplant, bestrijdingsmethoden van ongedierte en schimmels. Dit alles uitgesplitst naar de verschillende onderdelen (greens, tees, fairways etc.),
- beheer van eventueel aan te leggen waterpartijen, welke al of niet als waterhazard dienst doen.

5.2.5 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast

Het zogeheten meest-milieuvriendelijke alternatief dient volgens art. 41j, lid 3 van de Wet in ieder MER te worden beschreven. Het betreft hier in wezen een combinatie van die (reeds behandelde) locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten die, binnen de randvoorwaarde dat het doel van het project wordt gerealiseerd, aan de volgende uitgangspunten voldoet:

- bestaande waarden van natuur en landschap worden zo veel mogelijk ontzien;

- bodem, oppervlakte- en grondwater worden zo min mogelijk aangetast of belast met verontreinigende stoffen;
- voorzover schade aan natuur en landschap onvermijdelijk is worden elders extra voorzieningen ter compensatie getroffen;
- nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden zo veel mogelijk aangegrepen;

Wat betreft de inrichting en het beheer bestaat er een veelheid van mogelijkheden om de kwaliteit van het milieu zoveel mogelijk te ontzien c.q. te bevorderen.

6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Het MER bevat tenminste: een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven (art. 41 j, lid 1, sub c van de Wabm).

In het MER wordt vermeld ten behoeve van welk besluit het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties dit besluit zal worden genomen. Tevens wordt beschreven volgens welke procedure dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten. Tenslotte dient te worden aangegeven welke in verband met het project en de milieu-effecten daarvan relevante besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen.

Om te kunnen bepalen welke randvoorwaarden of beleidsindicaties gelden voor de vaststelling van het bestemmingsplan dient in het MER aandacht te worden besteed aan tenminste de volgende beleidsvoornemens en -documenten:

- Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud;
- Structuurschema Openluchtrecreatie;
- Structuurschema Militaire Terreinen;
- Nota Landelijke Gebieden;
- Streekplan Oost-Gelderland;
- Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP) Gelderland;
- Provinciale nota m.b.t. Golfbanen Gelderland; Club in de hand waar in Gelderland?
- Bestemmingsplannen buitengebied van betrokken en aangrenzende gemeenten;
- provinciale verordening ontgrondingen;
- eventuele documenten inzake andere golfbanen die van invloed kunnen zijn op het welslagen van het onderhavige project of daardoor kunnen worden beïnvloed.

Met het oog op de besluiten die in verband met het project in een later stadium zullen worden genomen zijn vooral vergunningenprocedures van belang, in het bijzonder op grond van:

- Wet Ruimtelijke Ordening;
- Ontgrondingenwet;
- Boswet;
- Wet Verontreining Oppervlaktewateren;
- Hinderwet.

7. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN DAT MILIEU

Het MER bevat tenminste: een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen (art. 41 j, lid 1, sub d van de Wabm)

De bestaande toestand van het milieu dient te worden beschreven voorzover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven.

Voor de beoordeling van de gevolgen van de activiteiten is ook een beschrijving van de te verwachten autonome ontwikkeling van het milieu, indien de activiteit niet zal worden ondernomen (zie ook 5.2.1), van belang. Onzekerheden bij deze beschrijving dienen duidelijk te worden aangegeven. Het verdient aanbeveling om de beschrijving op te bouwen aan de hand van een aantal indicatoren voor milieu-omstandigheden en de veranderingen daarin. Aan de hand daarvan kan de toekomstige ontwikkeling van het milieu systematisch worden gevolgd. Hierbij valt met name te denken aan levensgemeenschappen en kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van het grond- en oppervlaktewater.

De locatie en de in (geo-)hydrologisch-, ecologisch- en historisch-landschappelijk opzicht aangrenzende gebieden, die door de activiteit en de bijbehorende infrastructuur direct of indirect kunnen worden beïnvloed vormen samen het studiegebied. In het algemeen kan worden gesteld dat de omvang van het studiegebied wordt bepaald door de reikwijdte van de effecten. De Commissie vraagt in het MER voor de volgende aspecten van het studiegebied de aandacht:

a. Abiotische kenmerken

- geomorfologische gesteldheid, bodemgesteldheid;
- geohydrologische gesteldheid: grondwatertrappen, grondwaterkwaliteit, grondwaterstromingspatronen;
- oppervlaktewaterhuishouding; oppervlaktewaterkwaliteit.

b. Biotische kenmerken

- flora en vegetatie: vegetatietypen, indicatorsoorten voor milieuecondities en levensgemeenschappen; bijzondere soorten;
- fauna: soorten, aantallen, indicatorsoorten voor milieuecondities en levensgemeenschappen; bijzondere soorten, functies van het gebied (fourageer-, rust-, broed-, doortrek- en overwinteringsgebied);
- ontwikkelingspotenties: de gesteldheid van het milieu als uitgangspunt voor mogelijke vergroting van de natuurlijke rijkdom (macro- en microgradiënten in bodem en grondwater, landschapsecologische samenhangen);

c. Landschap, bodemgebruik

- cultuurhistorische kenmerken en patronen;
- bodemgebruik ten behoeve van natuurbehoud, bosbouw, landbouw, recreatie, verkeer, wonen, defensie etc.;
- landschapsstructuur;
- landschapsbeeld;
- met het oog op de te verwachten wijzigingen in areaal, plaats en aard van de opgaande begroeiing (bossen, singels en solitaires) is een boniteitskartering hiervan vereist.

d. Ecosysteem

- biotische kenmerken in relatie tot abiotische kenmerken en antropogene factoren; basisvoorwaarden voor het voortbestaan van planten, dieren en levensgemeenschappen.

Het is van belang het kaartmateriaal bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu te presenteren op een voldoende gedetailleerde schaal. Hierbij wordt gedacht aan kaartschaal 1:5000.

De aanwezigheid van gevoelige en kwetsbare objecten (zoals natuurgebieden, drinkwatervoorzieningen e.d.) in het studiegebied verdienen bij bovenstaande beschouwing bijzondere aandacht.

8. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

8.1 Algemeen

Het MER bevat tenminste: Een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (art. 41 j, lid 1, sub e van de Wabm).

De milieu-gevolgen zullen per alternatief verschillen. Zowel positieve als negatieve gevolgen voor het milieu dienen in het MER te worden aangegeven.

De te verwachten effecten dienen steeds te worden gerelateerd aan de bestaande toestand en de te verwachten ontwikkeling van het milieu.

In het MER zal aangegeven moeten worden welke methoden en modellen gehanteerd zijn bij het maken van voorspellingen en welke mate van betrouwbaarheid aan deze methoden toegekend kan worden. In dit verband wijst de Commissie op de reeks Voorspellingsmethoden m.e.r. die in opdracht van de ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw en Visserij is samengesteld.

In de beschrijving van effecten in het MER dient naar het oordeel van de Commissie de meeste nadruk te liggen op de effecten voor het landschap in het studiegebied (zowel de actuele waarden als de ontwikkelingsmogelijkheden), alsook op de effecten voor flora, vegetatie en fauna. Deze effecten dienen uitvoerig te worden beschreven. Waar mogelijk dienen ze gekwantificeerd te worden gepresenteerd en, voorzover de aard van het onderwerp zich daarvoor leent, te worden getoetst aan bestaande normen en streefwaarden.

De overige in deze paragraaf te noemen effecten kunnen meer globaal en in kwalitatieve zin worden omschreven.

8.2 Effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemopbouw

De beschrijving van de effecten in het studiegebied als gevolg van:

- veranderingen in de geomorfologische gesteldheid, door bijv. het opwerpen van heuvels, egaliseren, afvlakken of het aanbrengen van taluds;
- veranderingen in bodemlagen welke kunnen leiden tot veranderingen in de waterhuishouding;
- veranderingen in samenstelling van de bodem, als gevolg van toe/afnemende mineralisatie, bemesting, het gebruik van bestrijdingsmiddelen etc.

8.3 Effecten op de geohydrologische gesteldheid (grond- en oppervlaktewater)

- veranderingen in het hydrologisch systeem, zowel wat betreft kwaliteit als kwantiteit, als gevolg van cultuurtechnische maatregelen t.b.v. aanleg en inrichting van beheer;
- veranderingen in aanwezige gradiëntsituaties, zoals de overgang droog-nat, kalkarm-kalkrijk, voedselarm-voedselrijk

8.4 Effecten op flora, vegetatie en fauna

De beïnvloeding van actuele en potentiële biotische waarden kan op verschillende wijzen gebeuren:

- door direct ruimtebeslag van de aan te leggen voorzieningen;
- door het creëren van uitgangssituaties voor natuurontwikkeling;
- door veranderingen van ecologisch-infrastructurele aard: barrière-vorming (isolatie) enerzijds en anderzijds het tot stand brengen van refugia en barrièreverminderende voorzieningen in de vorm van (bijvoorbeeld) mantel- en zoomvegetaties;
- door veranderingen in de (geo)morfologische gesteldheid, bodemopbouw, grond- en oppervlaktewater (zie ook 8.2 en 8.3);
- door veranderingen in de mate van betreding in het gehele studiegebied (beschadiging van de beplanting, verontreiniging door achtergelaten afval etc.);
- door het aantrekken en aanbrengen van bepaalde plant- en diersoorten (cultuurvolgers), die via concurrentie en predatie meer kwetsbare soorten zouden kunnen verdringen alsook door het beheer van deze soorten (b.v. effecten van bestrijdingsmiddelen op kwetsbare flora- en fauna-elementen);
- door veranderingen in de rust (geluidniveau, recreatiedruk) in het gehele studiegebied;
- door veranderingen in stofconcentraties.

Van deze veranderingen dienen de effecten op de flora, vegetatie en fauna te worden aangegeven.

8.5 Landschap

Aangegeven dienen te worden:

- effecten van veranderingen in landschapstructuur en landschapsbeeld;
- effecten van veranderingen op cultuurhistorische kenmerken van de landgoederen;
- effecten van veranderingen in verkeer en infrastructuur.

8.6 Overige effecten

Tot deze categorie behoren de effecten als gevolg van eventuele veranderingen in de recreatieve druk op en nabij recreatieve voorzieningen elders (afname door concurrentie dan wel toename door overloop- en uitstralingseffecten). Ook de eventuele effecten van volgactiviteiten van

particuliere ondernemers in de periferie van het terrein en effecten van maatregelen ter bescherming van derden (bijvoorbeeld op de attractiviteit van het terrein voor niet-golfspelers) dienen daarbij aan bod te komen.

Indien en voorzover van belang ware ook aandacht te besteden aan eventuele cumulatieve en synergistische effecten.

9. VERGELIJKING VAN DE ONDER HOOFDSTUK 7 AANGEDUIDE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN

Een MER bevat tenminste: Een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven (art. 41 j, lid 1, sub f, Wabm).

De alternatieven moeten, althans wat hun milieu-aspecten betreft, in relatie worden gezien met de autonome ontwikkeling van het milieu, waarbij de kaders van de ruimtelijke ordening alsook normen en streefwaarden van het milieubeleid moeten worden beschouwd. Dit biedt tevens een goede basis voor een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Overige aandachtspunten bij dit onderdeel van het MER kunnen zijn:

- een beschouwing over de mate waarin de initiatiefnemer bij elk van de alternatieven denkt zijn doelstellingen te kunnen verwezenlijken;
- een beschouwing over de positieve en negatieve gevolgen van ieder alternatief en de daarbij in het geding zijnde belangen;
- een voorkeursvolgorde van de alternatieven per milieu-aspect, waarbij afweging van ongelijksoortige milieu-aspecten dient te worden vermeden.

Op grond van de m.e.r.-regeling in de Wabm is de initiatiefnemer niet verplicht om in het MER kostenaspecten aan de orde te laten komen. Desondanks zou een globale kostenvergelijking van de in beschouwing genomen alternatieven in het MER kunnen worden opgenomen.

10. OVERZICHT VAN DE LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE

Een MER bevat tenminste: Een overzicht van de leemten in de onder sub d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (art. 41 j, lid 1, sub g, Wabm).

Het MER dient aan te geven welke van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd, evenals de reden waarom. Daarbij kunnen ook worden vermeld:

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens (b.v. inventarisaties en karteringen);
- andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieu-gevolgen op korte en langere termijn;
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden.

De vastgestelde leemten in kennis en informatie kunnen worden gezien als onderwerpen van voortgaande studie en behoren mede te worden betrokken bij een in concept op te stellen evaluatieprogramma van de daadwerkelijk optredende gevolgen voor het milieu. Deze evaluatie (die eveneens onderdeel vormt van m.e.r.) kan gecombineerd worden met een programma van maatregelen voor controle en nazorg.

11. SAMENVATTING VAN HET MER

Een MER bevat tenminste: Een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven (art. 41 j, lid 1, sub h van de Wabm).

De samenvatting van het MER dient de belangrijkste elementen van het rapport te presenteren:

- Motivering van het belang van het voornemen.
- Keuze en motivering van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, waaronder het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast.
- Beschrijving van de uitgangssituatie van het milieu (mede ten behoeve van de evaluatie achteraf).
- Zo objectief mogelijke beschrijving en voorspelling van de effecten van de verschillende alternatieven.
- Vergelijkende beoordeling van de alternatieven tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieubeleid.

B I J L A G E N

BEHORENDE BIJ
HET ADVIES VOOR RICHTLIJNEN
MILIEU-EFFECTRAPPORT GOLFBAAN LOCHEM

(Bijlagen 1 t/m 5)

GEMEENTE

LOCHEM

POSTREKENING No. 842040
 TELEFOON (05730) 6631
 POSTBUS 17
 7240 AA LOCHEM
 TELEX: 49600

Aan de Commissie voor de
 Milieu-effectrapportage
 Postbus 2345
 3500 GH UTRECHT.

		Commissie voor de milieu-effectrapportage	
Ingekomen:	29 DEC. 1987		
Nr.:	1330-107	Bu/Sc	
Uw kenmerk:	Dossier: 168-1	Uw brief van:	

Ons kenmerk:

7091

Bijlage(n):

Onderwerp:
 Mededeling als bedoeld
 in art. 41.m W.A.B.M.

LOCHEM, 24 december 1987.

Geachte heren,

Gelet op artikel 41.m van de Wet Algemene Bepalingen Milieu-
 hygiëne delen wij u mede, dat het gemeentebestuur voornemens is
 medewerking te verlenen aan het bij de gemeente binnengekomen ver-
 zoek d.d. 21 december 1987, als bedoeld in artikel 41.1 W.A.B.M.

Bijgaand treft u de schriftelijke mededeling als bedoeld in
 artikel 41.1 en het verzoek terzake aan.

Wij verzoeken u, indien u van de gelegenheid gebruik maakt
 richtlijnen met betrekking tot het opstellen van het milieu-effect-
 rapport te geven, deze binnen de termijn van artikel 41.n aan ons
 kenbaar te maken.

Voorts menen wij u van het volgende op de hoogte te moeten stel-
 len. Met het oog op het door de Provinciale overheid gevoerde beleid
 met betrekking tot golfbanen in de Provincie Gelderland, als ook met
 de omstandigheid dat de initiatiefnemer slechts over een beperkte
 tijdspanne in de gelegenheid wordt gesteld de nog benodigde 'gronden
 te verwerven, heeft de initiatiefnemer ons verzocht de kortste en
 meest haalbare procedure te volgen om één en ander planologisch mo-
 gelijk te maken.

Aangezien er ons inziens zeer plausibele redenen aanwezig zijn om i.c. voor een ontheffing van de verplichting om een M.E.R.-procedure te moeten doorlopen in aanmerking te komen, hebben wij een verzoek daartoe ingediend bij de Minister van Volkshuisvesting.

Gezien de tijd, welke gemoed is met het nemen van een beslissing op dit verzoek door de Minister, in relatie tot de mogelijkheden welke de wet en de daaruit voortvloeiende besluiten bieden, hebben wij gemeend ieder risico van stagnatie te kunnen en mogen vermijden door tevens een M.E.R.-procedure te starten.

Wij zijn er daarbij vanuit gegaan dat het verzoek om ontheffing op zijn inhoudelijke merites beoordeeld zal worden en dat een daarmee parallel lopende M.E.R.-procedure geen invloed kan en mag hebben op de beoordeling van het verzoek, en omgekeerd, dat het aanhangig zijnde verzoek geen invloed heeft op uw deelneming in de onderhavige procedure.

Dit betekent dat, indien de Minister, eventueel na uw advies te hebben ingewonnen, mocht besluiten de ontheffing van bedoelde verplichting te verlenen, wij op verzoek van de initiatiefnemer de nu in gang gezette M.E.R.-procedure zullen stop zetten en u daarvan op de hoogte zullen brengen.

Wij hechten eraan de aldus gekozen gang van zaken aan u kenbaar te maken en u de motieven ervoor onder uw aandacht te brengen, in het vertrouwen dat bedoelde procedures hiervan geen negatieve gevolgen zullen ondervinden.

Wij hopen op een goede afwikkeling van de hier aan de orde zijnde procedures en verblijven inmiddels,

hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Lochem,
De secretaris, De burgemeester,

Golf en Countryclub De Graafschap

Secretariaat postbus 48
7240 AA Lochem
Tel: 05730-(5)7155

Gemeente Lochem

Ingek.	21 DEC. 1987	no. 7774
B&V	/aad	/acht
advies op afd. ter ken.		dat.
copie		

Bank: RABO Lochem-Barchem nr.: 33.66.26.274
Giro v.d. Bank 823848

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders der gemeente Lochem

Postbus 17

7240 AA LOCHEM

Lochem, 21 december 1987.

Betreft: Mededeling als bedoeld in artikel 411, lid 1, WABM

Geacht College,

In gevolge artikel 411, lid 1, van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne doen wij U middels dit schrijven mededeling dat wij voornemens zijn een verzoek in te dienen tot het nemen van een besluit, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport gemaakt dient te worden.

Dit besluit heeft betrekking op het vaststellen van een bestemmingsplan, waardoor het planologisch voor ons mogelijk wordt gemaakt een golfbaan aan te leggen.

Wij verzoeken U hieraan medewerking te verlenen.

Het betreffende golfcomplex is circa 80 ha groot en beoogt te voorzien in de behoefte tot het beoefenen van de golfsport in Lochem en omgeving, terwijl het gebied, voor zover dit nu reeds openbaar is, voor het publiek toegankelijk zal blijven.

Het gebied maakt momenteel deel uit van het bestemmingsplan Buitengebied, dat in 1974 is vastgesteld, en is gelegen ten zuidwesten van de stad Lochem tussen de Zutphenseweg (S 54), een aantal bungalowparken/campings en Het Grote Veld. De gemeentegrens met Vorden valt gedeeltelijk samen met de zuidgrens van het gebied, dat omgeven wordt door de Dwarsweg, Middendijk, Almenseweg en Wientjesvoortseweg.

Voorgeschiedenis

Reeds in 1936 zijn voor het gebied plannen ontwikkeld voor een 9-holes golfbaan. Als gevolg van de (naderende) oorlog zijn deze niet gerealiseerd. Lochem voerde toen (en ook nu) een actief beleid, gericht op de bevordering van recreatie en toerisme.

Als gevolg van de toenemende populariteit van de golfsport is Uw College in 1986-1987 door particulieren een drietal initiatieven voor een golfbaan voorgelegd. Eén van deze initiatieven is niet verder geconcretiseerd. Het tweede initiatief was gesitueerd op een locatie,

waarvan op voorhand moest worden vastgesteld dat zeer hoge natuur- en landschapswaarden in het geding waren., redenen waarom deze locatie voor Uw College niet aanvaardbaar was.

Uw College sprak daarom zijn voorkeur uit voor de locatie aan de Zutphenseweg op de landgoederen "Het Rad" en "Hameland". De provinciale nota "Club in de hand, waar in Gelderland" (november 1986), welke past in de voorbereiding van de herziening van het streekplan en waarin een aantal situeringscriteria genoemd zijn, diende voor de gemeente als toetsingskader voor de onderhavige locatie.

Het streekplan spreekt zich uit over de omvang van de behoefte aan golfbanen en geeft ruimtelijk kwalitatief gezien de voorkeur aan locaties in of grenzend aan reeds voor stedelijke doeleinden ge-occupeerde gebieden.

Op 18 augustus 1987 hebben wij een door Heidemij Adviesbureau verricht haalbaarheidsonderzoek in de commissie VROM van Uw gemeente gepresenteerd.

Inrichting en samenhang omgeving

Het bedoelde gebied omvat het landgoed "Hameland" met circa 25 ha bos en 25 ha cultuur grond. Over de cultuurgrond, welke thans verpacht is, kan op korte termijn beschikt worden. Centraal op het landgoed staat aan de Sluitdijk een boederij met bijgebouwen (1939). Het tweede landgoed "Het Rad" omvat circa 13 ha bos en 17 ha cultuurgrond.

Alle wegen in de bossen zijn opengesteld voor het publiek. Aan de Dwarsweg ligt een boederij met aangrenzend cultuurgrond (10 ha).

Het gehele gebied is in de jaren dertig als ontginning van Het Grote Veld ontstaan. De Sluitdijk en andere (rechte) wegen met de daarlangs staande boombeplanting (windsingels) herinneren hieraan. Slechts in het uiterste westen van het gebied zijn oudere weggetjes en bomen aanwezig.

Doordat Het Grote Veld gedeeltelijk een militaire functie heeft, maakt ook militair verkeer gebruik van de verschillende zandwegen.

Landschapsvisie

Algemeen

Het gebied is gelegen in het westelijk gedeelte van de gemeente Lochem aan de S 54 (Zutphenseweg), een gebied dat in hoofdzaak gekenmerkt wordt door een afwisseling van agrarische gronden, bospercelen en laanbeplanting.

In de beschrijving van het landschapsbeeld, opgesteld door de Dienst Landinrichting en Landbouw van de provincie Gelderland wordt het gebied gekenmerkt als onderdeel van het natte heide- en broekontginningenslandschap.

Als belangrijkste beeldkenmerken gelden de verspreid staande bebouwing, erfbeplanting, grasland, incidenteel bouwland, rationele verkaveling, met weinig tot geen reliëf. Het weg- en waterpatroon is rationeel, de ruimtebegrenzing is strak.

Het gebied wordt omsloten door gebieden met het karakter van het kampenlandschap in het oosten en noorden en min of meer grootschalige bosgebieden in het zuiden en westen.

De landgoederen "Het Rad" en "Hameland" vormen samen het terrein dat gelegen is op de overgang van natte naar droge heide- en broekontginningen.

Circa 45 jaar geleden werd het landgoed "Het Rad" voor 13 ha bebost en voor 17 ha omgezet tot cultuurgrond, omsloten door ingeplante windsingels van gemengd hout.

Structuur

De landschapsstructuur kan worden beschouwd als beelddrager van het landschap. De structuur is opgebouwd uit elementen met een lage dynamiek, dat wil zeggen dat de structuurbepalende elementen een constante factor in het verschijnings- en gebruiksbeeld vormen.

Het landschapsbeeld is een afgeleide van de structuur. De vaststelling van beeldkwaliteiten moet daarom beschouwd worden als een moment-opname, waarbij toekomstige ontwikkelingen kunnen zorgen voor intensivering dan wel verandering van het landschapsbeeld.

In het gebied kunnen als structuurbepalende elementen worden aangemerkt het strakke ontsluitingspatroon, de valke ligging, de openheid in verschillende schaalniveau's, de verspreid staande bebouwing en de ruimtebegrenzing door middel van bos, boscomplexen, houtwallen en singels.

In feite betekent dit dat veranderingen van grondgebruik, passend binnen de structuur, niet behoeven te leiden tot een onaanvaardbare afname van de beeldkwaliteit, indien ervoor wordt gezorgd dat de hoofdstructuur overeind blijft.

De ruimtelijke hoofdstructuur kan in hoofdlijnen afgeleid worden van de analyse van beelbepalende ruimtevormende elementen.

Hieruit blijkt dat de open ruimte van de landgoederen "Het Rad" en "Hameland" samen een organisch onderdeel vormen van de ruimtelijke structuur in groter verband, vooral in noordelijke richting. Het ligt op de grens van een kleinschalige weideverkaveling, waar beplanting en verspreid staande bebouwing het beeld bepalen.

Ruimtelijk beeld

Het ruimtelijk beeld wordt in hoofdzaak bepaald door grote boscomplexen. Door het grillig verloop van de bosranden ontstaan voortdurend verschillende zichten op de open ruimten in het noorden en op de "kamer"-structuur in het plangebied.

In het bos zorgen rechte laanbeplantingen voor interessante zichtlijnen. Op de landgoederen vormen zij ook de ruggegraat van de visuele beleving van en door de open ruimte.

Ecologische situatie

De kwaliteit van het gebied ten aanzien van de landschaps-ecologische situatie wordt bepaald door de mate van voorkomen van verschillen c.q. overgangen (gradiënten) in de bodem, het grondwater en de hoogte-situatie ter plaatse (abiotische factoren). Voor het gebied kunnen, gezien de bodemkundige situatie, het ontbreken van structureel reliëf en de geringe verschillen in de grondwatersituatie geen specifieke gradiëntsituaties worden vastgesteld.

Ten aanzien van de flora en fauna kan het volgende worden opgemerkt:

De graslanden zijn van de weide- en hooitypen, zoals die door geheel Nederland voorkomen en hebben geen bijzondere floristische waarde.

De bouwlanden vallen onder cultuurgronden, die normaal landbouwkundig gebruikt worden. In de bossen komen na eerste globaal onderzoek geen bijzondere elementen planten voor.

De bebossing van "Het Rad" dateert hoofdzakelijk uit het eind van de jaren veertig/begin jaren vijftig. De bebossing van "Hameland" heeft zijn oorsprong vanaf het begin van deze eeuw. De bosstructuur bestaat in hoofdzaak uit grove den, Douglas en Japanse larix. Daarnaast komen berkensingels, Amerikaanse eik en, in mindere mate, spar, beuk, vogelkers en esdoorn voor.

De aanleg van het complex zal, wat het milieu betreft, uitsluitend gevolgen hebben voor de aanwezige flora. De negatieve gevolgen voor de flora zullen echter, gezien de geringe betredingsgraad en de landschappelijke inrichting van de golfbaan, gering zijn. In hoofdlijnen zal deze zich beperken tot het verkleinen van het huidige bosareaal op een aantal punten, waarvoor elders binnen het gebied nieuwe beplanting zal worden aangebracht.

Ter plaatse van het intensief onderhouden gras (tees en greens) zal de vegetatie minder interessant zijn. Het overige deel, de rough en in mindere mate de fairway, zal bestaan uit extensief beheerd gras. Bij een gericht beheer kan hier een flora ontstaan met een rijke kruidenvegetatie. Daarnaast kan de diversiteit in (kleinschalige) milieugradiënten vergroot worden door het element water, op basis van landschappelijke gegevens, beperkt te vergroten.

De aanleg van een 18-holes golfbaan, zoals beoogd, zal tot een structurele verandering van het landschap leiden. Door gebruik te maken van structuurbepalende beeldkenmerken is het echter goed mogelijk te komen tot een zeer aanvaardbare inrichting, waarbij de structurele verandering niet tot een vermindering van de landschapsbeeld- en landschapsecologische kwaliteiten hoeft te leiden. De recreatieve waarde van het gebied zal door de aanleg worden verhoogd.

Tenslotte dient nog vermeld dat de keuze van de locatie, naast een aantal niet milieu-gebonden argumenten, mede stoelt op de overweging dat het ontwerp en beheer van de golfbaan stellig geen aantasting betekenen van de ecologisch belangrijke overgang van Het Grote Veld naar de meer open agrarische produktiegebieden. Bovendien zal sprake zijn van mogelijkheden tot een verrijking van flora en fauna en wordt ter plaatse in de noodzakelijke herplant van bomen voorzien.

Wij verzoeken U deze notitie in procedure te brengen als bedoeld in artikel 411, lid 1 e.v., WABM, zodat deze M.E.R.-procedure formeel een aanvang kan nemen.

Dienovereenkomstig zien wij Uw ontvangstbewijs met belangstelling tegemoet en danken U bij voorbaat voor Uw medewerking.

Hoogachtend,

P. van Leeuwen
Voorzitter

Mr H.W. van Noordt Wieringa
Secretaris

GEMEENTE LOCHEM

PUBLIKATIE

Milieu-Effekt-Rapportage golfterrein Grote Veld

Op 21 december 1987 is de mededeling van de Golf en Countryclub De Graafschap, Postbus 48, 7240 AA Lochem, ontvangen met betrekking tot het voornemen een verzoek in te dienen tot het nemen van een besluit bij de voorbereiding waarvan een milieu-effektrapport gemaakt dient te worden. Dit besluit heeft betrekking op het vaststellen van een bestemmingsplan voor de aanleg van een golfbaan. Het golfcomplex zal ca. 80 ha. groot zijn en het beoogt te voorzien in de behoefte tot het beoefenen van de golfsport in Lochem en omgeving, terwijl het gebied, voor zover dit nu reeds openbaar is, voor het publiek toegankelijk zal blijven.

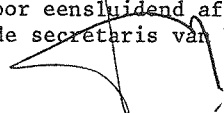
Het bedoelde gebied omvat het landgoed "Hameland" met ca. 25 ha. bos en ca. 25 ha. cultuurgrond en het landgoed "Het Rad" met ca. 13 ha. bos en ca. 17 ha. cultuurgrond. Beide landgoederen zijn gelegen in het Grote Veld. Uit het te verrichten onderzoek zal moeten blijken welke de gevolgen zijn van de aanleg van een golfcomplex voor de landschappelijke en ecologische waarden ter plaatse. Genoemde mededeling, alsmede de daarop betrekking hebbende brief van ons college aan de commissie Milieu-Effekt-Rapportage te Utrecht liggen vanaf 4 januari 1988 gedurende een maand voor een ieder ter inzage bij de afdeling Algemene Zaken van de gemeentesecretarie, Markt 3 te Lochem. Gedurende deze termijn kan een ieder schriftelijk opmerkingen indienen bij burgemeester en wethouders, Postbus 17, 7240 AA Lochem, uitsluitend met betrekking tot het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het te maken milieu-rapport.

Lochem, 30 december 1987.

Burgemeester en wethouders voornoemd,
 De secretaris, De burgemeester,
 w.g. W. Boon w.g. Mr. E. Wilmink

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	6 JAN. 1988
Nr.:	13-88
Dossier:	168-3 Sc/Bu

Voor eensluidend afschrift,
 de secretaris van Lochem,

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die het onderhavige advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport inzake de aanleg van een golfbaanterrein in Lochem heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van drs. H.G. Ouwerkerk.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- drs. A.P.H.M. Boonman te Brunssum
- prof.ir. C. Bijkerk te Rhenen
- dr.ir. A.J. Flach te Overveen
- ir. K.A.A. van der Spek te Amersfoort
- ir. A.L.J. Wijnhoven te Culemborg (adviseur).

drs. M. Buitenkamp is als secretaris van de werkgroep opgetreden.

BIJLAGE 5

LIJST VAN REACTIES OP DE STARTNOTITIE

Nr.	Datum	Persoon of instantie	Datum van ontvangst Cie m.e.r.

1.	26-01-88	Gedeputeerde Staten van Gelderland, Arnhem	08-02-1988
2.	02-02-88	W.J. Groot Roessink, Lochem	08-02-1988